

עליה הגהה

דר"ז משיחת כ"ק אדמור' ר שליט"א
בעת ביקורו של הרה"ג מוה"ר פנחס מנחם אלתר
– אחיו של האדמו"ר מגור וראש ישיבת "שפת אמרת" –
(לימים האדמו"ר דגור)
יום א', ד' אייר ה'תשמ"ג

הנחה – מוגה – בפרסום ראשון

יוצא לאור על ידי מערכת
"פתח"

שנת חמישת אלפים שבע מאות שמותים ושלש לבריאה
שנת הקהיל

MAFTEIACH

www.Mafteiach.app

פתח דבר

הננו בזה מוציאים לאור צילום כתיבך עליההגהה המלאים – **בפעם הראשונה – דר"ז מישחת כ"ק אדמור"ר שליט"א בעת ביקורו של הרה"ג מוה"ר פנהם מנחם אלתר – אחיו של האדמו"ר מגור וראש ישיבת "שפת אמת" (לימים האדמו"ר דגורי) – יומן א/, ד' אייר ה'תשמ"ג.**

*

המניחים רשמו את חלקה הראשון של היהדות באידיש, וכ"ק אדמור"ר שליט"א האיל להגני זאת. שאר היהדות נערכה אח"כ בלה"ק, אך לא הוגה. תומן ס"בג נערכה והגנה שוב בתור ליקוט עבור חג השבעות תשמ"ג, ונדפס בלק"ש חכ"ג ע' 33 ואילך. תרגום של היהדות בשלימותה נדפס בס' בצל החכמה (נחלת הר חב"ד, תשמ"ז) ע' 185 ואילך.
בסוף הקונטרם, מדפיסים אנו – **בפרטום ראשון – את השיחה כפי שהוגה ע"י כ"ק אדמור"ר שליט"א.** ונתפסו כמה תיקונים וצינוי מ"מ ע"י המו"ל.

*

קונטרם זה יוצא לאור ע"י מערכת "פתחה". אפליקציית "פתחה" הינה מיום שטטרתו לרכזו במקומות אחד את האודיאו, היידייאו, ההנחות הבלתיימוניות והሞגות – לכל שיחה והתיעודות של הרב. הקונטרם הוא השמנונים ואחת בסדרת "הגנות", ובעו"ח יופיעו קונטרומים נוספים בקרבוב.

الחובות הקודמות של "על-ההגהה" זמינים באפליקציה "פתחה":
Mafteiach.app/about

וכאן המקום לבקש בקשה כפולה ומכופלת, שככל מי שיש תה"י הגנות כ"ק אדמור"ר שליט"א בשיחות ומאמרים – שיואיל להמציאות למערכת, ע"מ לזכות בהם את הרבנים.

* * *

והעיקר – יהיו שנון ויך וענן מיטן רביז, ולשמווע "תורה חדשה" תיכפ!
ומיד ממש!

מערכת „פתחה“

ימים הסמוכים לי"ג אייר, ה'תשפ"ג – שנת הקהיל
ברוקלין, ניו

ר"ד ד' איר ה'תשמ"ג – עלי ההגאה

במס' ד. ר"ד משיחת כ"ק אדמו"ר שליט"א
בעם ביקורו של הרה"ג מורה"ר פנחים מנחים אלהר שליט"א
– אחיו של האדמו"ר מגדור שליט"א –
יום א', ד' איר ה'תשמ"ג

הנחה פרטיה בלתי מוגנה

א. רפ"ם הציב אם בכו בפנוי כ"ק אדמו"ר שליט"א, ואמר שהוא בא לאדרה"ב
להשפט בפדיון חכן של נבדקו.

אד"ש צידען סיום פון מסכה פסחים איז זאך מיט דם עניין פון פדיון
בכורך ישראלי.

ס' איז א מנהג ישראל עד מהויבט-א? פרעגן ווואס טום זיך אין בעזונט
אין בריאות הבוגר.

רפ"ם הבהירות שלי או של אחוי – האדמו"ר מגדור שליט"א?

אד"ש: בא איז, און דערנאך דארטן אין אדרה"ק.

לא? איז ב"ה בסדר, וכוכן אצל אחוי שליט"א ב"ה בסדר, אבל הרבעניות לא
מגבישת בטוב ואבקש את ברכתה כ"ק אדמו"ר שליט"א עבורה.

אד"ש: החניכין שלום, ואמר:

ס' שטיגי איז כתבי הארץ"ל איז "אייר" איז ר"ה אבנ' ת' ברופאך,
אתה רופאך שעה שכח הדש איז – זיין בעז איז מפלפל איז "אייר" דארף דאך
זיין מיט צוורי יוזדי"ן און ס' שטיגים מיט איזין יונ"ד, בכל אורפן דעקר"ה
זאגט דאך דער ארץ"ל איז זאך דאם א זיכערע זאך (לאה שיחה ש"פ שמיניג' ש.ז.).

ס"ג ואילך.

לא? מילום ליגען כ"ה מצחה משחרר.
אד"ש: איזטער דאך מיט גען זאך דאל זוערן "אנגי ה' רופאך", די רפואה
זאל זיין איז און אורפן איז – מלכתחילה "לא אשימ ערילך".

ס' איז זאך דא צוורי דרכיהם איז רפואה:
דער רבכ"ם איז הלכות דעתה איז מאיר מיט א גרוואלדייק ארכיות בנויג
אכילה ושותי, און ער פירט אוים (שם פ"ד ה"ב) איז אויב מ' ווועס זיך איז
פידן איז ער מטבח איז מ' ווועס זיין בעזונט, ווואס דאם איז אויך א דרכ איז
רפואה,

ר' רופאך: איזטער דעם אויבערשטעס איזיפטו איז רפואה איז – "אנגי ה'"

ס' איז דא וויג "הקב"ה מקדים רפואה&& בשתה ס' איז שמי זאך;
אנגי ה' רופאך איז – איז "כל חמלה" (לכתחילה) לא אשימ ערילך.

ר' רופאך: איז דעם הת"ו מפרש את הפסוק (משלוי בא, בג) "שומר פיו ולשונו" שכורונה לעכני אכילה, וצריך לעיין מקור ע"ז, שחררי רשי;
ויעוד מפרשׂ (שם) מפרשים שכורונה ש"שומר פיו ולשונו – מזיבור?"
אד"ש: ס' איז דאך א כפל לשון "(שומר) פיו ולשונו", פיו איז
איזין זאך, "ולשונו" איז א צוורייתע זאך.

ב. ס' איז דא א גרוואלדייק פלא, דער רבכ"ם החט דאך בעווארוסט איז ס' ווועס

ס"א

.. אד"ש : דער סיום פון מסכת פסחים (**דמינויי אזלינן**) איז דאך מיט דעם עניין פון פדיון בכבודו, ישראל).

ס'אייז א מנהג ישראל איז מיהויבט-אן מיט פרעוג וואס טוט זיך אין געזונט, אין בריאות הגוּ ..

.. אד"ש : בא איזיך דא, און דערנאך דארטן אין ארה"ק ..

.. ס'ישטייט דאך אין כתבי הארץ"ל איז "אייר" איז ר"ית אַנִי הָיְבָאָך (בצ' אחרוןנים²) זייןען זיך מפלפל איז "אייר" דארך דאך זיין מיט צוויי יודין און ס'ישטייט הר"ת מיט אין יו"ד, בכל אופן) דעם ר"ית זאגט דאך דער ארץ"ל איז דאך דאס א זיכערע זאך² ..

.. אד"ש : איצטער יה"ר - דארך פֿעַזְעַךְ זַיִן זָאַל וּוּרְעַן "אני ה' רופאך" ..

.. דער רמב"ם אין הלכות דעות איז מארך מיט א גוואלדייקע אריכות בנווע אכילה וشتוי ומו, און ער פירט אויס^[3] איז אויב מיועט זיך איזוי פירן איז ער מבטיח איז מיועט זיין געזונט ..

.. **ערנאך איזדא ע"ז הנ"ל** דעם אויבערשטניס אויפטו אין רפואה ..

.. ס'אייז דא ווי "הקב"ה מקדים רפואה" בשעת סייז שווין **דאך** זאך (מכה, נאר - מקדים); "אני ה' רופאך" איז .. [כגראה תחלה מהק תיבת "שווין", ואחר'כ ביטל חמתקה]

.. רפ"ם : ברמב"ם הל' דעות^[4] מפרש את הפסוק ..

.. אד"ש : **আরোগ্য ও শাল** - ס'אייז דאך א כפל לשון ..

ס"ב

ס'אייז דא גוואלדייקער פלא .. [ציין להבדיל את התיבות "גוואלדייקער פלא"]

(1) שער ישכר חדש אייר

(2) ראה שהחת ש"פ שמיני ש.ג. ס"י ואילך

(3) שם פ"יד ה"ב

(4) שם הט"ז

- 3 -

ז' זיין א זמן אָן "נשחטו הטעים", אוֹן אַעפְכָ האט ערד דאס אַרְדִינְגָעַשְׁטָעלָט

בכדי איז דאר רמבי"ס שרייביכט דאר נאר עניביכט ווואס זיינען אויף אלעלמל
אויף ס'אייז אידין ווואס ס'אייז נאר איז זיינע זמן חאט עד בית בעדרפט
ארדיינשטעלן בספרא יד החזקה, ע"ד וווער ער חאט ניס ארייניגעשטעלט די דינמי^{אַרְדִּיְנִיגָּעַסְטָעַלְט}
ווראמ זיינען - בעבורו איז זיינען גאנט זיינען לע"ל

לא תחמי, מוחלפת".
בדארך מען דאם אדריכנןשען צווזאמען & מיט אלע עניבניעם, רואם "התורה הזו
באורווארבען ~~בנישט~~ בנד ארבט בעזיליטע יארן צי ~~ארכיף~~ געציילטס דורותה -
מוד מען זאגן און אידזע בעזוננט איז אויף אודיפיל טיעדר, איז אויף
הלו", דערות, רואם דאם איז א טיגל פון ייך החזקה פון משנה תורה?
ויזילע "נשכנו הטעבים" - אעפ"כ האט ער דז דינאים אויך אדריכנןשעטלט איז
шибודים לבכי וויל ס'שטייט אין ש"ס, אורך & מפרשין פארעונשטערן אויף דעת
זומן ח"ס איז אויך "נשכנו הטעבים", איז דיזיגע הלכות ברופא איז פראן
האט צברע בערווארעט איז ס'רוועט זידין "נשכנו הטעבים" וחראי' - בזמננו לבבי

ר' פה: כלום אנקבו רואים שר'ל שומרידים לאנדים מ' האררכוב
וילעלה וככל-זאת נשארים לחיוות כך עשר, עשרים שנה, אולי זה מצד שהיוכן
"מושבם השכחים".

איךadam בועזון אֶת-עַבְדָיו מִלְחָמָה
ו' ל' : לפumes אכו מוצאים גם לחיפר, האדרוי'ן מקווצק זצ"ל אמר שככל עבידי
מוחיקדים ושדרים וכו' הנמצאים ברובכם כרובותם בזה ש"ז הפס"ד שלו הוא ביטול
אה הכהנות שלחם ע"פ שעניכם מבואר בוגרא. אכן כיар אחוי האדרוי'ן ר' ישראל
צצ"ל בשם רבינו אלימלך מליזינטס זצ"ל טעם הדבר שהכמים החמירים בעבורנה
שבעה טבע ביום מכיוון שםים אין להם סוף, כי **ונענע ע"י** שהחמורים בזה עי"ז
ברוחניים כח לאדם שטופע ביום שיפתח להציג את עצמו ע"י שיזודע שהכמים פסקו
שםים אין להם סוף, שאז יש לו נחינתה כח מהഫ"ד בחורה, משה"כ כאשר לא היה

- ... זיין א זמן אָז וווען "נשתנו הטבעים", אוון אעפ"כ האט ער דאס ארײַנגעשטעלט
בבספֿרו ייד החזקה): סטס.
- * ובסרט בפֿלְל איז דער רמב"ם שרייבט דאָז נאר עניינים ..
- .. ע"ד ווי ער האט ניט ארײַנגעשטעלט די דינימ וואָס זיינען פֿטש געווען אמאָל אוון וועלן
ניט זיין לעיל .. גומחַק את סימן-השאלה בצד הגלוין)
- .. אוון ער האט צְפּעַךְ געוואָסט אָז סיֹועט זיין "נשתנו הטבעים" ..
- נאצל הנכתב "אין זיינע הלוֹכוֹת גוֹפָא אִז פֿאָרָאן שֵׁינִים לְגַבֵּי ווי סִשְׁטִיטִים אִין שְׂיִיס",
צִיִּין?:
- .. מוֹזֵעַ מעַן זאגַן (ע"ד הַצְּחוֹת) אָז אַיְדִּישְׁעֶבֶן'ס גַּעֲזָוָנִט אִז אוֹיף אַזְוִיפֵּל טִיעָר, אָז
אוֹיף באָוָאָרָעָנָען פֿערְפַֿטְזְּווֹוָאָזְפּ גַּעֲצִילְטוּעַ יָאָרָן צִי אַזְפּ גַּעֲצִילְטוּ דָּרוֹת ..
- .. דערפֿאָר עַס שִׁטְיִיט דאָז אַיְן מהַרְיַיְיל אָז ער האט גַּעֲיָאָסְרִיט, אָז מִזְאָל ניט
אוַיסְפּרָאוֹוָעַן די סְגוּלוֹת וואָס סִשְׁטִיטִין אִין שְׂיִיס, (איָן גַּמְרָא שְׁבַת אִז דָּא גַּאנְצָע
סְוּגִיאָה בְּנוּגָע סְגוּלוֹת) ..
- .. נָאָר ווַיְלַע בְּזַמָּנָם אִז דָּאָס גַּעֲוָעַן אַקְעַנְצַן סְגוּלוֹה כֵּי ..
- .. נוֹתְנִים כֵּה לְאָדָם שְׁטוּבָע בַּיּוֹם שְׁינֵסֶת להַצִּיל אֶת עַצְמוֹ עַיִי שִׁׁוּדָע שָׁחַכִּים פְּסָקוּ
שְׁמִים אִין לְהַסְּטוּף, שָׁאָז יִשְׁלֹׁשׁ לוֹ נְתִינָת כְּחַמְפָסְסִיד בְּתוֹרָה ..

- ב -

פומקם כנ"ל כי הוא מחייאש מלכחותיה אין
 ב. אד"ש מיר איז א צילט בערוצן קשה דער באנצעער ענין, ס' איז דאר א כלל
 אד"ה תורתה חזז לא כתהי' מוחלפת", אוון איז "תורתה נצחית",
 וביחד עם זה זאגט מען אד' & חורה שרידייכט אן ענין, אוון זאגט אלליין אד'
 ס' איז ניט קיין נצחית, אוון ס' איז פיין "נתחנו הטבעים"
 ס' איז דא מאורות וואמ תורתה אנטט מלכחותיה אד' ס' איז חלוי בזמן, ע"ד
 וויא מאורות וואמ זיינגען פארטובידן מיט "לאחרי בנית הארץ", אדער מאורות
אַבְּגָעָה-בְּגָעָה פאר מ"ט אוון באך מ"ט
 דא איז אבער א זאג וואמ תורתה האט אויף דעם קיין קשבה בית בעבען,
תְּחִזְקָה החומר החם בעזאגט אד' ס' גוועט קומען דער אוון דער יאר דער מלט ווועט
 נתחנה וווערט טבעו, לולא, ערוץ פומקם זאגן טס נס – זוארט דאס איזו
 אנטגעגעגען וווארום איזו שטיען איזן תורתה אַבְּגָעָה-בְּגָעָה ענין פון אכילה ו
 ושתי' סבולה וכוכו" – איז דאס "לא כתהי' מוחלפת",
 נאר דערבעאנך האבן פומקם בע' פס' נט על יסוד תורתה אד' ס' איז
 עניבים וויא זיינגען פארטובידן מיט טבע העולם, אוון אויב עולם וווערט נתחנה
 – וווערט דער ענין בטל, איז דער ענין וווערט אויף נתחנה.
 ס' בילדיכט דאר אבער די שאלת : דאס איז דאר א טיל פון "תורתה חזז
 לא כתהי' מוחלפת"?

בז' ס' האט מיר אדויגעעהאלפ' איז דעם א השובה פון הרם"ע מפאנר ש"ר

ס' עב:

בגמרא איז טמיז כט, א' אונטש: דברת תורה בלשון הבא ערים בדורות
 וכצורות בשמות, דברו בכליים לשון הבא ותבקע הארץ לקרים, אוון נאר אַבְּגָעָה-בְּגָעָה
 וווערט דאר א שאלת מ' זאגט דאר אד' דברת תורה אוון מ' זאגט – ס' איז לשון
הבא, 3' דברי חכמים אוון ס' איז נט' לשון הבא?
 זאגט דער רם"ע מפאנר איז דער "הבא" איז דאס מערבייט וויא דא למטה,
 אבער באומיתה העניניות אד' ס' זאגט "ערדים בדורות ובאזורות" (וואס דאס שטיען
 אאל אנטגעבן ארץ ישראל) – למלחה איז דאס טאַס "ערדים בדורות ובאזורות"
 "שאיין ע' שרים של מלחה בכליים באורייה של ארץ ישראל", ע"ז "ותבקע הארץ
 לקרים" – דער בעשרי דא האט גושפאלטען די ארץ וויא ארץ שטיען ברוחניות,
 עד"ז איז ער מבאר די אַבְּגָעָה-בְּגָעָה עניבן "לשון הבא".
 עד"ז קען מען מבאר זיינן בכובע לעכינגען: דאס וואמ די סבולה וווערט
 בטל דא למטה – דערפאר וואמ דא איז "נתחנאו הטבעים", דער טבע דא למטה
 איז (ביט אבער) מכרייח איז דער טבע למלחה דארף נתחנה וווערט,

אַבְּגָעָה-בְּגָעָה

יעוד ניט געדותטקייט איז דאר פארטובידן מיט ניט בעזותטקייט ברוחניות,
 אוון איזו אויך די סבולה האט די בידיע עניניכט: וויא דאס קומט אראט איז ג

.. פוסקים כן ה"י הוא מתיאש מלכתחילה: וכו'

ס"ג

.. ווי מצות וואס זייןען פארבונדן מיט קודם אדער "לאחרי כניסה לארץ", אדער מצוות **זונגייזיגען** פאר מ"ת און נאך מ"ת.

דא איז אבער א זאך וואס תורה האט אויפֿ דעם קיין קצבה ניט געגעבן, אַז תורה האט [ניט] געזאגט אַז סייעוט קומען דער און דער יאר דעמלט וועט נשנה ווערן טבעו, לולא, ווען פוסקים (זרות לאחר זה) זאגן דאס ניט - ואלט דאס איזוי אונגעאנגען ווארום איזוי שטייט און תורה; (**איז דאדער אַז עניין פון אכילה ושתיי סגולה וכו'**) - איז דאס "לא תהא מוחלפת",

נאך דערנאך האבן פוסקים גע'פסק'נט על יסוד התורה אַז סייז דא עניינים וואסעלכע זייןען פארבונדן מיט טבע העולם ..

.. ביז סייאט מיר "ארויסגעעהאלפֿ" איז דעם א תשובה פון הרמ"ע מפאנו⁽⁵⁾ אbehakdies. איזיף דער דג גمرا אין תמיד⁽⁶⁾ אַגאָט: דברה תורה בלשון הבאי ערים גדלות וברורות בשמיים, דברו נביאים לשון הבאי ותבקע הארץ לכולם, און נאך איזזינע עניינע... .

.. אבער באמיתית העניינים איז מיזאגט "ערים גדלות ובצורות" (וואס דאס שטייט **איך אנטקען ארץ ישראל**) - למעלה איז דאס פאקטן "ערים גדלות ובצורות" ..

.. עד"ז איז ער מבאר די איבעריקע אנדערע ענייני "לשון הבאי" ..

.. **הביבא/or בזה:**

עדער ניט געזונטקייט איז דאך פארבונדן מיט ניט געזונטקייט ברוחניות ..

(5) שו"ת סי עג

(6) כת, א

- 6 -

בسمיות ארון רוי דאם קומס ארפא ברכחניזה,
אייז ע"ד ווידי מ'זאגט בא "ערדים בדולות ובצורות בשמי", אייז דא למתה
דעט מען וויפיל ס'אייז "בודולות" איזויפיל-ארון-איזויפיל די חוויך, חמישים
אה מאה אמה, מיט א הגבלה. אבער באתייחת העניים לעלה, אייז דאם –
בשמי".

עד"ז אויך אין די סגולות איז זי זיינען טאקע בטל בעווארן, כמה
דברים אמרים – בכובע צו חוליה בפושטו בשמיota און די סגולת כפושטה
בשמיota.
כובע אבער צו דעת סיבת החוליה וואם דאם אייז אין עבץ דרכני – איזו
וועידער עניכן פון אין איידן עאקו"ב חיף & בריאות הבונז אייז פארברונדן מיט
היפך בריאות הבשמה – אייז איז ער ווועט טאן די סגולת ברוחניות ווועט דאם
אליצער אויך העלאן.

און די נפק"ם בפרעל: אכילה ברוחניות זאגט די גמרא ~~וואַי קה"ד פ"ה~~,
שׂן ובעץ & יוספ' שם) איז דאם ביחס אויף קיומ המצוות, און שמי' ברוחניות
ביחס אויף לימוד התורה – איין מיט אלא תורה", אייז וואו ס'אייז דא א סגולת
וואם ס'אייז פארברונדן מיט אכילה עדער מיט שמי', אייז בשמיota דא למתה אייז
די ווועלט קאפע בעווארן – העלפס דאם ניט. משא"ב ברוחניות *הוּא גָּזֶבֶן*.

הַגְּזֵבֶן הַגְּזֵבֶן הַגְּזֵבֶן הַגְּזֵבֶן הַגְּזֵבֶן

הַגְּזֵבֶן הַגְּזֵבֶן הַגְּזֵבֶן הַגְּזֵבֶן הַגְּזֵבֶן

הַגְּזֵבֶן הַגְּזֵבֶן הַגְּזֵבֶן הַגְּזֵבֶן הַגְּזֵבֶן

.. חמישים אמה צץ מאה אמה, מיט א הגבלה ..

.. ווי יעדער ענין פון אונ איידן, עאכוי"כ היפך בראיות הגוף וואס איז פאבדן מיט היפך
בריאות הנשמה ..

.. אונ דיז נפק"ם בפועל: אכילה ברוחניות זאגט די גمراא^[7] איז דאס גייט אויף קיומ
המצות ..

.. איז בגשמיות דא למיטה איז די וועלט קאליע געווארן - העלפט דאס ניט. משא"כ
ברוחניות - **והוא העיקר.**⁸

7) שבת .. וראה זאת קה"ר פ"ח, טז ובعضיו יוסף שם

8) לאריך - **כשבהמ"ק** הי' קיים מביא קרבן ונתכבר לו ונרפא, כשמפני חטאינו אין
נשתנה העולם (כי חרב בהמ"ק בו') און **יפלייש** הקורת קרבן מועילה (ואדרבא), כ"א
הרוחניות שבהקרבה, **תפלות תשובה וכו'.**

**ר"ד* מشيخת כ"ק אדמור' שליט"א
בעת ביקורו של הרה"ג מוה"ר פנחס מנחם אלתר שליט"א
– אחיו של האדמו"ר מגור שליט"א –
יום א', ד' אייר ה'תשמ"ג**

א. רפ"מ הציג את בנו בפני כ"ק אדמור' שליט"א, ואמר שהוא בא לארה"ב להשתתף בפדיון הבן של נכדו.

אד"ש: דער סיומ פון מסכת פסחים (דמייני אולין) אין דבר מיט דעת עניין פון פדיון בכורי (ישראל).

ס"אין א' מנהג ישראל א' מהויבט אן מיט פרעגן וואס טוט זיך אין געונט, אין בריאות הגוף.

רפ"מ: הבריאות שלי או של אחוי – האדמו"ר מגור שליט"א?

אד"ש: בא איר דא, און דערנארך דארטן אין ארחה'ק.

רפ"מ: אצלי ב"ה בסדר, וכן אצל אחוי שליט"א ב"ה בסדר, אבל הרובנית לא מרגישה בטוח ואבקש את ברכת כ"ק אדמור' שליט"א עבורה.

אד"ש: התעניינו בשולמה, ואמר:

ס'שטייט דאך אין כתבי הארייזל א' "אייר" אין ר"ת אני ה' רופא', (אחרונים)¹ זייןען זיך מפלפל א' "אייר" דארכ' דאך זיין מיט צוויי יודיעז' און ס'שטייט הר"ת מיט איין יו"ד, בכל אופן דעם ר"ת זאגט דאך דער ארייזל אין דאס א זיכערע זאל².

רפ"מ: מיום ליום ב"ה מצבה משתפר.

אד"ש: איצטער יה"ר – דארכ' זיין זאל ווערטן "אני ה' רופא", די רפואה זאל זיין אין און אופן און – מלכתחילה "לא אשים עלייך".⁴

(2) ראה שיחת ש"פ שמיני ש.ז. ס"י ואילך.

(1) שער ישכר חדש אייר.

(קח"ת תנש"א) ע' (תנט).

(2) ל' הכתוב – בשלח טו, בו. וראה חידושי חת"ס לשבת קמ"ב, שעיר יישבר מבארך חורש אייר ס"ג (פה, א"ב). וראה שיחת ש"פ שמוני תשמ"ג ס"י ואילך.

(3) ש"ת תרומות הדשן סרל"ג, ש"ת מהר"ל סקפ"ט. רמ"א עעה"ז סקבי"ס"ז. וראה ס' בין לשבועות אה"ק ת"ז, שר"מ תשמ"ה פ"א ס"ב הערכה מג. ושם^ג.

(4) בשלח שם.

(*) חלקה הראשון משיחה זו (ס"א-ג) הוגהה ע"י כ"ק אדמור' שליט"א בשעתו. סעיפים ב"ג והוגהושוב ודרפסו בתור ליקוט לקראת הח"ש תשמ"ג (ונדרפס בלקרא"ש חכ"ג ע' 33 ואילך). ניתנספו כאן העזרות ומ"מ בשולוי הגליון ע"י המו"ל, וכדי להבדיל בינם להעזרות שהוגהה, באות העזרות המו"ל באותיות קטנות יותר.

(1) קכ"א, ב. וראה הדרן עמ"ס פסחים דשנת תשל"ב (נדפס בהגדה ש"פ עם לקוטי טעמי מנהגים וביאורים)

ס'איין דאך דא צוויי דרכים אין רפואה:

דער רמברם אין הלוות דעתות⁵ איין מאיריך מיט א געוואלדייקע אריכות בנוגע אכילה ושתיה וכוכו, אונ ער פירט אויס⁶ אויב מיעוט זיך איזוי פירן איין ער מבטיח או מיעוט זיין געזונט, וואס דאס איז אויך א דרכ איזין רפואה,

עד הניל דעם אויבערשטיינס אויפטו איזן רפואה איז – "אני ה' רופאך":

ס'איין דאך ווי "הקב"ה מקדים רפואה"⁷ בשעת ס'איין שווין דאך א זאך (מכה, נאך – מקדים): "אני ה' רופאך" איז – איז "כל המחלה גוי" (מלכתחילה) לא אשים עליך."

רף"מ: ברמברם הל' דעתות⁸ מפרש את הפסוק (משל' כא, כג) "שומר פיו ולשונו" שהכוונה לענייני אכילה, וצריך לעזין המקור ע"ז, שהרי רשיי' עוד מפרשין (שם) מפרשים שהכוונה ש"שומר פיו ולשונו – מדיבור?"

אד"ש: ויל' – ס'איין דאך א כפל לשון "(שומר) פיו ולשונו", פיו איז איין זאך, "ולשונו" איז א צוויותך זאך.

ב. ס'איין דאך א געוואלדייקער פלאי, דער רמברם האט דאך געווואוסט איז ס'יוועט זיין א זמן וווען "נשתנו הטבעים", אונ ער דאס אריינגעשטעלט בספרו יד החזקה סתם.

ובפרט איין דער רמברם שריבט דאך נאך עניינים וואס זייןיען אויף אלעמאָל, אויב ס'איין א דיין וואס ס'איין נאך איין זיין זמן האט ער ניט געדאָרט אריינишטעלן בספרו יד החזקה, עד' ווי ער האט ניט אריינגעשטעלט די דינימ וואס זייןיען געוווען אמאָל, אונ וועלן ניט זיין לע"ל.⁹

איין הל' דעתות⁵ שריבט ער עניינים פון הנהגה איין אכילה ושתיה, אונ ער האט געווואוסט איז ס'יוועט זיין "נשתנו הטבעים" והראיי' – בזמננו לגביה זמן הש"ס איין אויר "נשתנו הטבעים", איין זייןיע הלכות גופא איז פאראן שינויים לגביה ווי ס'שטייט איין ש"ס, אונ מפרשיסי' פארענטפערן אויף דעם ווילע "נשתנו הטבעים" – אעפ"כ האט ער די דינימ אויך אריינגעשטעלט איין הל' דעתות, וואס דאס איז א טיל פון יד החזקה, פון משנה תורה?

מווע מען זאגן (עד' הצחחות) או און אידנ'ס געזונט איין אויף אויפיל טיעיר, אויך באווארנען געציילטע יאָרֶן צי געציילטע דורות – דאָרֶפ' מען דאס אריינишטעלן צוֹאַמְעָן מיט אלע עניינים, וואס "התורה הזאת לא תהא מוחלפת"¹⁰.

(4) שם הט"ז.

(3) שם פ"ד ה"ב.

בכל ומן אפי' אחר ביאת משיחנו בע"ה. וראה שד"ח (כרך ט) כל הפסוקים ס"ה אות יא.

(5) פ"ד.

(6) מגילה יג, ב.

(7) בהבא לקמן – ראה בארוכה לקרו"ש חכ"ג שיח' ג' תרגנה, סע"א ואילך.

(7) בהבא לקמן – ראה בארוכה לקרו"ש חכ"ג שיח' ג' לחג השבעות. שיחות חג השבעות וש' ב' נשא שם"ג.

(8) עיקר הט' מיג' יעקרין. וראה בהנסמן לקמן הע'

(8) ראה לה'ם הל' לת' פ"ד ה"א: שרבני אינו אומר הדינימ הנהגים בזמן הזה בלבד אלא הדינימ שנחגו

רפ"מ: כיוון אנחנו רואים שר'ל שמרידים לאנשים מן הארכובה ולמעלה ובכל זאת נשאים לחיות בר עשר, עשרים שנה, אולי זה מצד חיים "נשתנו הטבעים".
אד"ש: אזי מזע מען זאגן.

עם שטייט דאך אין מהרייל איז ער האט געאסרט', מיזאל ניט אויספרואווען די סגולות וואס ס'שטיין אין ש"ס, (אין גمرا שבתי¹² איז דא א גאנצע טוגיא בונגא זיינט), ווי אזי צו פירן זיך בא דעם עניין און ווי אזי צו פירן זיך בא דעם עניין,
שטייט אין מהרייל (בכל אופן ס'שטייט אין ספריהם¹³ פון יונען צייטן) איז מאסרט איז מיזאל דאס ניט אויספרואווען, און מיזאגט דעם טעם אויף דעם, איז ס'קען זיין איז ער ווועט אויספרואווען און זען איז ס'שטיימט ניט, ווועט בא אים וווערן א ספק אויר און עניין בתורה. און דער טעם (פארוואס ס'העלפט ניט) איז ווילע – "נשתנו הטבעים" (ראה לקו"ש ח"כ ע' 66 הע' 83. וש"נ¹⁴).

עט מען דא אויר די זעלבע זאך איז ש"ס האט אריינגעשטעלט סגולות אדער הנחות – וויסנדיק איז סיועט זיין "נשתנו הטבעים", נאר ווילע בזמנם איז דאס געווען א סגולה כו'.

רפ"מ: לפעמים אנו מוצאים גם להיפך, האדמור' מוקצת זצ"ל אמר שכלי ענייני מזוקים ושדים וכור' הנמצאים ברמב"ם כוונתו בזה שע"י הפס"ד שלו הוא ביטל את הכהות שלהם בע"פ שענינים מבואר בגמרא¹⁵. וכן ביאר אחי האדמור' ר' ישראל זצ"ל בשם רבי אלימלך מליזנסק זצ"ל טעם הדבר שהחכמים החמירו בעוננה שבעה טבע ביום מכיוון שאין להם סוף¹⁶, כי ע"י שהחמירו בזה ע"יז נותנים כה לאדם שטובע ביום להציג את עצמו ע"י שיודע שחכמים פסקו שאין להם סוף, שאו יש לו נתינת כה מהפס"ד בתורה¹⁷, משא"כ באם לא היו פסוקים כן ה"י הוא מתיאש מלכתחילה וכו'.

ג. אד"ש: מיר איז א צייט געווען קשה דער גאנצער עניין, ס'אי דאך א כלל איז בתורה הזו לא תה"י מוחלפת", און איז "התורה נצחית"¹⁸,
וביחד עם זה זאגט מען איז תורה שרייבט או עניין, און זאגט אליען איז ס'אי ניט קיין נצחית, און ס'קען זיין "נשתנו הטבעים"?

(16) וראה ירושלמי נדרים פ"ו ה"ח – נתבאר בעת ביקור הרה"ג ר' קלין, י"ג שבט תשמ"ג.

(11) קכט, א-ב.

(12) ראה ספר קובץ שם. וש"ג.

(17) תניא רפי". וראה רמב"ם רפ"ט מהל' יסוה"ת. וראה גם הקורתה הרמב"ם לפיה"מ (הובא בפירשו לטנחדרין הקומה לפפרק חלק יסוד התשיעי) ד"ה החלק הראשון (המتنבא בשם) ואילך. הל' מלכים פ"א סה"א (ראה לקו"ש חי"א ע' 271; 275). וראה גם הל' מעחה"ק ספ"ב.

(13) ראה רמ"א אה"ע סקנין ס"ד. מג"א סקענ"ג סק"א. שׁו"ע אדרה"ז חא"ח ס"ס קעט (ואף שהוא בענין של סכנה). וראה שד"ח (ברך א' ע' ר' ואילך. ברך י' ע' קצד). וש"ג.

(14) וראה שיחת ש"פ תשא, שווש פורים קטן תש"ד ס"ל-לא.

(15) בימות קבא, א.

ס'אייז דא מצוות וואס תורה זאגט מלכתחילה או ס'אייז תלוי בזמן, ע"ד ווי מצוות וואס זינען פארבונדן מיט קודם אָדער "לאחרי כניסה לאرض", אָדער מצוות פָּאַר מ"ת און נאך מ"ת.

דא אייז אָבער אָזאר וואס תורה האט אויף דעת קיון קצבה ניט געגעבן, תורה האט ניט געזאגט או ס'יוועט קוממען דער און דער יאָר דעמולט ווועט נשנה וווערן טבעו, לולא, ווען פוסקים (דורות לאחר זה) זאגן דאס ניט – וואָלט דאס אָזוי אָנגעהנגן וואָרום אָזוי שטייט אין תורה (דער עניין פון אכילה ושתיי סגולה וכוכי) – אייז דאס „לא תהיי מוחלפת“,

נאָר דערנאָך האָבוֹן פוסקים גע'פֿסקְעַנט על יסוד התורה או ס'אייז עננים וועלכע זינען פארבונדן מיט טבע העולם, און אויב עולם וווערט נשנה – וווערט דער עניין בטל, צי דער עניין וווערט אויך נשנה.

ס'בליביט דאָר אָבער די שאלה: דאס¹⁸ אייז דאָר אָטיל פון „התורה הזאת שלאָה תהיי מוחלפת“?

ביז ס'האט מיר „אָרוּיסגעהאלפּון“ אייז דעת אָתשובה פון הרמ"ע מפאנָן¹⁹: אויף דער גمرا אָין תמייד: דברה תורה לשון הבאִי דכתיב ערims גדולות ובצורת בשמיִם²⁰, דברו נביאים לשון הבאִי ותבקע הארץ לקולם²¹, און נאָר, וווערט דאָר אָ שאלה מיזאגט או דברה תורה און מיזאגט – ס'אייז לשון הבאִי, די דברי חכמים און ס'אייז לשון הבאִי.

זאגט דער רמ"ע מפאנָן, אָז דער „הבאִי“ אייז דאס מערניט ווי דאָ למטה, אָבער באַמִּיתית העננים או מיזאגט „ערים גדולות ובצורות“ (וואָס דאס שטייט אָנטקעגן ארץ ישראל) – למללה אייז דאס „ערים גדולות ובצורות“, „שאַין ע' שרים של מעלה ננסים באָוירה של ארץ ישראל“, ע"ז „ותבקע הארץ לקולם“ – דער געשריי דאָ האָט געשפֿאלטן די ארץ ווי ארץ שטייט ברוחניות, ע"ז אָיז ער מבואר די אָנדערע ענייני „לשון הבאִי“.

עד"ז קעו מעו מבאר זיין בנוגע לענינים: דאס וואָס די סגולה וווערט בטל דאָ למטה – דערפֿאָר וואָס דאָ אָין „נשתנו הטבעים“, דער טבע דאָ למטה אָין אָבער ניט מכירח אוּ דער טבע מעלה דארף נשנה וווערט.

ניט געונטקייט אָין דאָר פארבונדן מיט ניט געונטקייט ברוחניות, און אָזוי אויך די סגולה האָט די בידע ענינים: ווי דאס קומט אָראָפּ אָין גשמיִות און ווי דאס

(6) כת. א.

(5) ש"ת ס"י עג.

(19) דברים שם.

(18) וראה ש"ת צפע"נ (דויננסק) ח"א סי"ד. צפע"נ

(20) מלכימ"א, א', מ.

להרמב"ם הל' שבת פ"ז הכה"ב בהשומות. לקו"ש חכ"ג ע'

וש"ג. (בנוגע לרמב"ם) שם ע' 36, ושות' נ.

קומט אראפ ברוחנית, איז ע"ד ווי מיזאגט בא "ערם גדולות ובצורות בשמיים", איז דא למטה זעט מען וויפל ס'איו "גדולות" אזופיל-און-אזופיל די הויר, חמישים אמה, מאה אמה, מיט א הגבלה. אבער באמיתת הענינים למלחה, איז דאס – "בשמיים".

עד"ז אויך אין די סגולות איז זי זייןנען טאקו בTEL געווארן, بماה דברים אמררים – בונגע צו חולין כפשוטו בجسمיות און די סגולה כפשוטה בגשמיות,

ונגע אבער צו דער סיבת החולי וואס דאס איז און עניין רוחני – איזו ווי יעדער עניין פון און אידן, עאכ"כ היפך בריאות הגוף וואס איז פארבונדן מיט היפך בריאות הנשמה – איז איז ער ווועט טאן די סגולה ברוחניות ווועט דאס איצטער אויר העלפון.

אונן די נפק"מ בפועל: אכילה ברוחניות זאגט די גمرا⁷ איז דאס גייט אויף קיום המצוות, און שני שטי' ברוחניות גיט אויף לימוד התורה – "אין מים אלא תורה"², איז וואס'איו דא א סגולה וואס ס'איו פארבונדן מיט אכילה אדער שניי, איז בגשמיות דא למטה איז די ווועלט קאלא געווארן – העלפת דאס ניט. משא"כ ברוחניות – והוא העיקר⁸.

(7) שבת י, א. וראה קה"ר פ"ח, טז וביעז יוסף שם.
 (8) להעיר – כשהbam"ק הי' קיים מביא קרבען נתכפר לו ונרפא, כשמפנוי חטאינו נשנה העולם וכו').

(2) ב"ק יז, א.

לזכות

ר' יוסף יצחק שי"

בן סימא חסיא

לרפואה שלימה קרובה

ובאוףן ד"לכתהילה אריבער"

ו"אני ה' רופאך"